
Saaja:	Vabariigi Valitsus
Esitaja:	Rahandusministeerium
Kuupäev:	4. märts 2024. a
Teema:	Eesti seisukohad eurorühma 11. märtsi 2024. a kohtumisel ja Euroopa Liidu majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu 12. märtsi 2024. a istungil

---

SELETUSKIRI VABARIIGI VALITSUSE PROTOKOLLILISE OTSUSE „EESTI SEISUKOHAD EURORÜHMA 11. MÄRTSI 2024. A KOHTUMISEL JA MAJANDUS- JA RAHANDUSKÜSIMUSTE NÕUKOGU 12. MÄRTSI 2024. A ISTUNGIL“ EELNÕU JUURDE

SISSEJUHATUS

Eurorühma kohtumisel laiendatud formaadis 11.03.2024 on eesmärk kokku leppida Euroopa kapitaliturgude arendamise teemalise avalduse sõnastuses ning esitada see märtsi euroala tippkohtumisele.

Majandus- ja rahandusküsimuste nõukogu (ECOFIN) eel toimub ühine istung EL tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogu (EPSCO) töö- ja sotsiaalministritega. Poliitilise arutelu teema on sotsiaalsed investeeringud ja reformid ning kuidas need aitavad EL majanduse vastupanuvõimet suurendada.

Sarnaselt eelmistele istungitele vahetavad ministrid arvamusi Venemaa agressiooni majanduslike ja rahanduslike mõjude kohta. Päevakorras on ka kaks Euroopa Liidu eelarve punkti: nõukogu soovitusel Komisjonile Euroopa Liidu 2022 eelarve kinnitamise ja järeldused 2025.a. eelarvesuuniste kohta.

Seletuskirja on koostanud Rahandusministeeriumi Euroopa Liidu ja rahvusvahelise koostöö osakonna nõunik Priit Potisepp (priit.potisepp@fin.ee) ja kooskõlastanud sama osakonna juhataja Martin Pöder (martin.poder@fin.ee) ning rahandusministeeriumi välissuhete nõunik Märten Ross (marten.ross@fin.ee).

Eestit esindab eurorühmas rahandusministeeriumi välissuhete nõunik Märten Ross ja nõukogu istungil Eesti Vabariigi saadik EL juures Aivo Orav.

EURORÜHM

1. Makromajanduslikud arengud ja euroala 2025 eelarvepoliitika

Komisjoni 15.02.2024 avaldatud majandusproгноos lähtub majanduse mõnevõrra nõrgemast seisust võrreldes 2023.a. sügisproгноosiga. 2024. aasta EL ja euroala majanduskasvu ning ka tarbijahindade kasvutempo proгноosi on mõnevõrra alandatud. 2025. aastaks proгноosib komisjon majandusaktiivsuse kasvu tugeva tööturu ja reaalpalkade kasvu najal. Majanduse reaalkasv on oodatavalt 1,5 % ning tarbijahindade kasv 2 % lähedal, millest viimane on vastavuses Euroopa Keskpanga rahapoliitika keskse näitaja sihttasemega. Hinnatõusu edasine alanemine peaks toimuma energiakandjate tugeva pakkumise ja soliidsete varude toel. Samuti proгноositakse tööjõu ühikukulu kasvu alanemist (s.t. majanduskasvu tempo on kiirem võrreldes tööjõukulude kasvuga).

Komisjoni 2023.a. sügisproгноosis aluseks võetud poliitiliste eelduste samaks jäädes oleks euroala eelarvepositsioon 2025.aastal neutraalne (s.t. agregeeritud näitajana eelarvete struktuurne puudujääk ei muutu). Investeeringute üldist taset hoitakse ning jooksvad netokulud kergelt alanevad. Mitmes liikmesriigis on eelarvepositsioon jätkuvalt toetav (s.t. senine struktuurne eelarvedefitsiit suureneb). Võttes arvesse käimasoleva majandusjuhtimise reformi (EGR) käigus tõenäoliselt vajalikud kohandused võib euroala proгноositava eelarvepositsiooni hinnata kergelt piiravaks (0,25 % - 0,5 % SKPst). Selline mingil määral piirav fiskaalpoliitika on kooskõlas võlataseme jätkusuutlikkuse eesmärgiga ning toetab ka keskpanga rahapoliitikat (inflatsiooni taseme viimist 2 % eesmärgi lähedale).

2. Eurorühma avaldus Euroopa kapitali- ja finantsturgude tuleviku kohta.

Ministrid arutasid avalduse eelnõu teksti ka eelmisel 23.02.24 eurorühma koosolekul. Peateemad sellel arutelul olid kapitaliturgude järelevalve senisest suurem ühtlustamine, kehtivate maksejõuetusraamistike ühtlustamine või nende erinevuste analüüsimine ning üle-euroopalised investeerimis-/säätmistooted, mis võiks kapitaliturgude arengut Euroopas toetada. Eesmärk on avalduse tekst 11.03.24 heaks kiita. Peale eurorühma esitatakse avalduse tekst sisendina euroala märtsi tippkohtumisele.

Euroopa kapitaliturgude arendamist käsitlev avaldus tuleneb eelmise aasta Eurorühma otsusest kuulata turuosalisi/eksperte ning kujundada meetmeid kapitalituru toimivuse parandamiseks. Avaldust käsitletakse euroala laiendatud koosseisus, sest kapitalituru probleemid Euroopas ei piirdu ainult euroalaga ega ka ainult rahandusvaldkonnaga.

Avalduses tuuakse välja Euroopa turgude praeguse arengustaadiumi probleemid ja sõnastatakse kolm strateegilist valdkonda koos vajalike tegevustega EL uueks legislatiivseks perioodiks (2024-2029). Hästi toimiv kapitaliturg on ühisturu ja EL majanduste globaalse konkurentsieelise üks eeltingimus. Majanduse mitmekesisem rahastamine aitab ka kogu rahandussüsteemi riske

paremini hajutada. Kuigi viimase kümne aasta jooksul on kapitaliturgu arendatud mitme tegevuskava alusel, ei saa tulemustega veel rahul olla. Erinevalt USAst on Euroopas ettevõtete rahastamine jätkuvalt pankade keskne. Samal ajal teeb majandus digi- ja rohepöörde, globaalse konkurentsi muutumise ja uute ärimudelite tõttu läbi suuri struktuurseid muutusi, milleks on tarvis mitmekesisemat ligipääsu kapitalile. Säästmine on samuti Euroopas väga pangahoiuste keskne, mis vähendab kapitali liikuvust ja jätab kasutamata säästude potentsiaali teenida kõrgemat tootlust (kandes samal ajal ka kõrgemat riski). Dünaamilised ettevõtted otsivad sageli rahastamist väljastpoolt Euroopa Liitu.

EL kapitaliturgud on EL ühisturul jätkuvalt rahvusriikide kesksed ja mitmes mõttes (näiteks järelevalvesüsteemid, maksejõuetusmehhanismid) killustatud. Kui institutsionaalsed investorid investeerivad juba aktiivsemalt ka piiriüleselt, siis jaeinvestorid paigutavad sääste enamjaolt oma riigis tuntud ettevõtete väärtpaberitesse.

Avalduses on kapitaliturgude praeguse olukorra diagnoosimiseks ja lähituleviku fookuse hoidmiseks teemad jagatud kolmeks:

- 1) Kapitaliturgude arhitektuur** - konkurentsivõimeline ja senisest parem õiguskeskkond, mis toetab kapitali liikumist ja kõrgemate riskide võtmist, paremat tulude teenimise võimalust ja makrotasemel paremat riskide hajutatust majanduses ja finantssüsteemis tervikuna.
- 2) Ettevõtlus** – ettevõtete parem ligipääs kapitalile, s.h. piiriüleselt, kapitali pakkujate ja innovatiivsete investeringute rahastuse otsijate kokku viimine.
- 3) Majapidamised/üksikisikud** – jaeinvestorite osalus kapitaliturgudel, parema tulu teenimise võimalused ja mitmekesisemad säästmis- ja investeerimisvariandid erinevate eluetappide vajadusteks.

Kapitaliturgude arhitektuuri kontekstis on vaja arendada finantssektori riskide väärtpaberipõhiseks konverteerimist (*securitisation*); suurendada kapitaliturgude järelevalve integreeritust; vähendada järelevalve- ja regulatiivset kulu turuosalistele hinnata olukorda ja vajadusel ühtlustada riiklike ettevõtete maksejõuetusraamistikke ja raamatupidamissüsteeme; arendada edasi ja paremini integreerida kapitaliturgude taristuid, ühtlustada noteerimismärgendeid börside vahel. Kapitaliturgude jaoks soodsa arengukeskkonna jaoks on tarvis analüüsida laenu ja omakapitali erinevat maksukäsitlust, kus mõnede liikmesriikides maksustatakse omakapitali kaudu finantseerimist laenamisest kõrgemalt.

Ettevõtluse toetamiseks on tarvis parandada nii institutsionaalsete kui jaeinvestorite jaoks omakapitali kaudu rahastamise ja investeerimise keskkonda. Eriti oluline on see kasvufaasi riskikapitali ettevõtetele. Selleks on vajalik nii regulatsioonide parandamine kui ka maksustamise kaudu investeerimise soodustamine, nii EL kui liikmesriikide tasandil, milleks on omakorda tarvis teha süsteemne diagnostika ja jagada edukaid kogemusi liikmesriikide vahel. EL on viimasel kümnendil loonud kestliku finantseerimise raamistiku (s.h. taksonoomia) mille rakendamist ja kasutamist (ka piiriüleselt) tuleb süsteemselt jätkata. Samas ei tohi lasta raamistikuga kaasnevat halduskoormust vohama.

Jaainvestorite (nii eraisikud kui väikeettevõtted) osalemise ja aktiivsuse kontekstis on tarvis väärtpaberitesse investeerimise keskkonnad lihtsamaks teha. Ka maksustamisreegleid tuleb analüüsida ja võimalusel kapitalituru instrumentidesse investeerimist soodustada. Toetada tuleb täiendavaid pensioni kogumise ja investeerimise tooteid (nii tööandjate kui eraisiku põhise pensioniskeemid). Selles kontekstis tuleb komisjonil uuesti analüüsida viie aasta eest loodud üleeuroopalist pensionitoodet (PEPP). Euroopas tuleb palju tööd teha investori/aktsionäri kultuuri tugevdamisega. See nõuab tööd finantskirjaoskuse kallal nii eraisikute kui ka väikeettevõtete juures omavahel edukaid praktikaid jagades ning ühendades OECD finantskirjaoskuse raamistikku EL finantshariduse meetmetega.

Seisukoht

Eesti toetab eurorühma avaldust kapitaliturgude liidu edasise arendamise kohta, et:

- *soodustada Euroopa Liidu majanduse struktuurseid muutusi ja tugevdada selle konkurentsivõimet;*
- *lihtsustada ettevõtete võimalusi rohe- ja digipöörde eesmärgil kapitali kaasamisel;*
- *pakkuda ettevõtetele ja majapidamistele mitmekesisemaid võimalusi säästude investeerimiseks.*

Toetame sarnastel põhimõtetel ja reeglitel põhineva järelevalvega ning madala halduskoormusega kulutõhusaid kapitaliturgusid.

3. Euroala märtsi tippkohtumise ettevalmistus

Eurorühm esitab avalduse kapitaliturgude liidu kohta Euroala tippkohtumisele.

MAJANDUS- JA RAHANDUSKÜSIMUSTE NÕUKOGU

1. Menetluses olevad finantsteenuste valdkonna seadusandlikud ettepanekud

- *Teave eesistujariigilt*

Nõukogu eesistuja annab tavapärase ülevaate finantsteenuste seadusandlike ettepanekute menetluste seisust.

2. Sotsiaalsed investeeringud ja vastupanuvõimelise majanduse reformid

- *Poliitiline arutelu*

Sotsiaalmajanduslik taust

ECOFINi kavas on rahandus- ja majandusministrite ning tööhõive ja sotsiaalküsimuste ministrite poliitiline mõttevahetus sotsiaalsete investeeringute ja vastupanuvõimelise majanduse reformide teemal. Selleks on eesistujariik Belgia esitanud teemapaberi „Investeeringud inimkapitali

tootlikkuse ja kasvuvõimaluste suurendamiseks“ ja seda toetava tehnilise analüüsi. Eesistujariigi Belgia eesmärgiks on ette valmistada juuni nõukogu istungil järelduste vastuvõtmine sotsiaalsete investeeringute kohta.

Ministritele esitatud teemapaberis rõhutakse, et EL seisab silmitsi tõsise konkurentsivõime probleemiga nii üleilmsel kui ka siseturu tasandil. Tootlikkus on peamine konkurentsivõime ja majanduskasvu allikas, kuid ELis on tootlikkus viimase aastakümne jooksul püsinud samal tasemel, kuigi elukallidus on olnud kõrge.

Tööturud on silmitsi ajalooliselt suure tööjõu- ja oskustöötajate nappusega, mis takistavad tootlikkuse kasvu ja vähendavad kasvupotentsiaali ning pidurdavad rohe- ja digipööret. Seetõttu on vaja teha reforme ja investeeringuid, et kõrvaldada tööjõu- ja oskustöötajate põud, kõrvalda oskuste mittevastavus tööturu vajadustele ning tagada üleminek digitaalsele ja süsinikdioksiidivaba ELi majandusele.

Inimkapitali investeerimine, et toetada kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu

Belgia eesistumise peamiseks prioriteediks on konkurentsivõime probleemidele lahenduste leidmine, mis jääb samuti järgmise Euroopa Komisjoni tähelepanu keskmesse. Tööjõu- ja oskustöötajate puudus mõjutab negatiivselt tootlikkust ja vähendab seeläbi konkurentsivõimet ja Euroopa majanduskasvu võimalusi. ELi rohe- ja digipööre toob kaasa väga olulised ümber- ja täiendõppe vajadused ning seab uusi nõudeid töötajatele seoses tekkivate kvaliteetsete töökohtade ja töötingimustega, et vastata tuleviku tööturu vajadustele. Püsiv ebavõrdsus ja territoriaalsed erinevused, sealhulgas üldhuviteenuste kättesaadavus, kvaliteetne haridus ja oskuste arendamine, ei võimalda teatud ühiskonna rühmadel oma täieliku potentsiaali realiseerida. Samal ajal vananeb Euroopa elanikkond lähiaastatel kiiresti, millel on negatiivne mõju tööjõu- ja oskustöötajate pakkumisele, mida võimendab asjaolu, et EL ei suuda võrdselt teiste geograafiliste piirkondadega värvata väljastpoolt kõrgelt kvalifitseeritud töötajaid. Kõik see nõuab uuenduslike lähenemisviiside kasutamist poliitikates, et tunnustada investeerimist inimestesse, mis on Euroopa arengu vundamendiks.

Sellest tulenevalt võttis EPSCO 28. novembril 2023 vastu arvamuse sotsiaalsete investeeringute lisandväärtuse kohta¹. Selles määratletakse sotsiaalseid investeeringuid kui investeeringuid ja reforme, mis edendavad inimkapitali ja suurendavad tootlikkust ning tõstavad seekaudu majanduskasvu. Olulisel kohal on innovatsioonivõimekuse tugevdamine, uute tehnoloogiate kasutuselevõtt ja/või tööjõu pakkumise suurendamine.

Seega käsitletakse sotsiaalsete investeeringutena järgmiste tegevuste toetamist:

- Täiskasvanud elanikkonna elukestev oskuste parandamine ja ümberõpe, mis toetab oskuste vastavusse viimist tööturu vajadustega, millel on positiivseid mõjud tööturule kaasamisele ja kasvupotentsiaalile.
- Haridus, eriti kvaliteetne ja taskukohane väikelaste haridus ja kasvatus, mis aitab luua tugeva aluse edasiseks õppimiseks kõigile lastele hilisemas elus ja samal ajal hõlbustab nende vanemate tööturul osalemist, eriti naiste tööhõivet suurendades.
- Aktiivsed tööturupoliitikad, mis hõlbustavad sisenemist tööturule ja sobiva töökoha leidmist, aitavad vähendada oskuste ja töökohtade vahelisi ebakõlasid, luua kvaliteetseid töökohti ja

---

¹ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15418-2023-REV-2/et/pdf>

toetavad töökohavahetust (edendades struktuurset kohandumist majanduses), seeläbi toetades kaasavat ja jätkusuutlikku majanduskasvu.

- Poliitikad, mille eesmärk on ennetada tööga seotud haigusi ning puuetega inimeste ja/või pärast haigust tööturule naasvate töötajate kaasamine.
- Tööturu segmenteerituse vähendamise reformid ning maksu- ja hüvitissüsteemide reformid, millega soodustatakse tööturule kaasamist ja kvaliteetsete töökohtade loomist.

Sotsiaalsete reformide ja investeeringute majandusliku mõju mõõtmine

Sotsiaalsete reformide ja investeeringute majanduslik mõju sõltub nende spetsiifilisest ülesehitusest ja olukorrast, milles neid rakendatakse. Investeeringute mõjust tuleneva majanduskasvu kvantifitseerimiseks on vaja kindlaid analüüsivahendeid, haldusandmeid ja usaldusväärseid meetodeid, milleks liikmesriikidel ei ole alati piisavat haldussuutlikkust.

Parimate tavade vahetamiseks ja vastastikuseks õppimiseks käivitasid Hispaania ja Belgia (nõukogu eesistujariigid alates juulist 2023 kuni juunini 2024) sotsiaalsete investeeringute mitteametliku tööühma, et parandada ühist arusaamist majanduskasvu, eelarve jätkusuutlikkuse ja sotsiaalse ühtekuuluvuse koosmõjust sotsiaalsete investeeringute poliitikas.

Töörühm arutas kahte peamist teemat:

- Esimese töövoona uuriti empiirilisi tõendeid, kuidas reformid ja investeeringud mõjutavad mikro- ja makrotasandil tööhõivet, SKPd elaniku kohta ja võla suhet SKPsse. Selleks keskendus töörühm aktiivsetele tööturupoliitikatele, väikelaste haridusele ja kasvatusel ning teenuste pakkumisele.
- Teine töövoog hindas nende poliitikate tõhusust ja tulemuslikkust. Erilist tähelepanu pöörati mõju hindamise tööriistade kasutamisele ja kättesaadavusele, statistilisele võimekusele ning andmete haldamisele ja kättesaadavusele.

Tähtsus Euroopa poolaasta jaoks

Jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv, töökohtade loomine, finantsstabiilsus ja riigi rahanduse usaldusväärsus on Euroopa poolaasta peamised eesmärgid. Sotsiaalsete reformide ja investeeringute hea kavandamine ning nende potentsiaalse mõju mõistmine majanduskasvule, riigi rahanduse jätkusuutlikkusele ja sotsiaalsele õiglusele on seetõttu otsustava tähtsusega majandus-, tööhõive- ja sotsiaalpoliitikate kujundamisel, mis peaksid olema omavahel lõimitud. See tagab riigi vahendite optimaalse kasutamise liikmesriikide majanduste tootlikkuse tõstmisel.

Arutelupaberis esitatakse ministritele järgmised küsimused:

- 1. Kuidas näete sotsiaalsete reformide ja investeeringute positiivset mõju majanduskasvule ja riigi rahanduse jätkusuutlikkusele? Millised hiljutised tööhõive- ja sotsiaalsed reformid teie liikmesriigis on tõestanud, et need aitavad kaasa suuremale kasvupotentsiaalile?*
- 2. Kuidas saaks ECOFINi ja EPSCO komiteede vahelist koostööd veelgi tugevdada, et paremini hinnata sotsiaalsete investeeringute ja reformide mõju majanduskasvule, riigi rahanduse jätkusuutlikkusele ning sotsiaalsele õiglusele Euroopa poolaasta raames?*

Vabariigi Valitsuse 22.04.2021. a istungil ja Riigikogu EL asjade komisjoni 7.05.2021. a istungil on heaks kiidetud Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni teatise Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava kohta. Vabariigi Valitsuse 31.08.2023. a istungil ja Riigikogu EL asjade komisjoni 25.09.2023. a istungil kiideti heaks Eesti seisukohad Euroopa Liidu majandusjuhtimise raamistiku reformi kohta.

Eesti riigi eelarves sotsiaalsete reformide ja investeeringute kulutusi ei eristata ning samuti ei ole hinnatud otseselt tööhõive- ja sotsiaalsete reformide mõju majanduse kasvupotentsiaalile. Sotsiaalsete investeeringute ja sotsiaalsete kulutuste eristamine on keeruline, mistõttu esitatud küsimustele vastamiseks tuleks täpsemini määratleda sotsiaalsete investeeringute mõiste.

Sotsiaalseid investeeringuid peaks olema riigi rahanduse jätkusuutlikkuse hindamisel ja Euroopa poolaasta raames võimalik olemasoleva metoodikaga arvesse võtta, sarnaselt mistahes investeeringule või reformile, millel on positiivne mõju kasvupotentsiaalile. ECOFIN tegevusvaldkonnas töötavad vananemise töörühm ning tootmislohe töörühm. Võla jätkusuutlikkuse hindamisega hakkab tegelema majandus- ja fiskaalpoliitika komitee. Keeruline on näha, kuidas EPSCO saaks panustada ECOFINi töösse küsimustes, mis kuuluvad ECOFINi pädevusse ja millega selle töörühmades ning komiteedes juba põhjalikult tegeletakse. Seetõttu leiame, et sotsiaalsete investeeringute ja reformide teemat võiks käsitleda EPSCO nõukogus ja selle komiteedes parimate tavade vahetamise kaudu.

Seisukoht

Eesti peab kasulikuks sotsiaalsete investeeringute ja reformide hindamist ja parimate tavade vahetamist, mis peaks toimuma töö- ja sotsiaalpoliitika nõukogul ja selle komiteedes. Selline protsess peaks põhinema Euroopa Komisjoni töö- ning liikmesriikide erinevate ministeeriumite riigisisel koostööl. Nõukogu erinevad komiteed peaksid ühisosa omavatest teemakäsitlemistest regulaarselt üksteist informeerima.

Eesti ei toeta majandusjuhtimise kokkuleppes ette nähtud sotsiaalse konvergensti raamistiku õiguslikku sisustamist, sealhulgas ei saa nõustuda kehtivas metoodikas võla jätkusuutlikkuse hindamiseks sotsiaalsete investeeringute jaoks erisuste loomisega.

2. Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamine

- Olukorra ülevaade

Komisjon annab ülevaate taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) rakendamisest toetudes 21.02.2024 avaldatud vahehindamise tulemustele². Aprilliks 2024 võib eeldada nõukogu järelduste koostamist ja vastuvõtmist.

[Taaste- ja vastupidavusrahastu](#) loodi 2021. aasta veebruaris ja see on peamine vahend 800 miljardi euro suuruse eelarvega taastekava „[NextGenerationEU](#)“ elluviimisel. Selle eesmärk on ühest

---

² [Mid-term evaluation of the Recovery and Resilience Facility \(RRF\) - European Commission \(europa.eu\)](#)

küljest aidata liikmesriikidel taastuda COVID-19 pandeemiast ja tugevdada nende vastupidavust ning teisest küljest muuta liidu majandus ja ühiskond rohelisemaks, digitaalsemaks ja konkurentsivõimelisemaks. Rahastul on olnud ka ülitähtis roll reageerimisel kiireloomulistele probleemidele, näiteks Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja kaasmõjule. Vahehindamine märgib taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisperioodi esimese poole lõppu. Selle ülesanne on hinnata, kuidas rahastul on õnnestunud täita oma eesmärgid.

Liikmesriigid olid 2023. aasta lõpuks täitnud oma taastekavades ette nähtud reformide ja investeeringutega seoses rohkem kui 1150 eesmärgi ja sihti, mis on toonud kaasa positiivseid muutusi ja andnud kohapeal käegakatsutavaid tulemusi. Näiteks on vähendatud üle 28 miljoni megavatt-tunni (MWh) võrra energiatarbimist, veel üle 5,6 miljoni kodumajapidamise on saanud väga suure läbilaskevõimega võrgu kaudu juurdepääsu internetile ja peaaegu 9 miljonit inimest on kaitstud selliste kliimaga seotud katastroofide eest nagu üleujutused ja metsatulekahjud.

Praeguseks on taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest liikmesriikidele juba välja makstud ligi 225 miljardit eurot. Sellest 67 miljardit eurot tasuti eelmaksetena, et kiirendada reformide ja investeeringute tegemist ning leevendada kõigepealt COVID-19 ja seejärel energiakriisi mõju liikmesriikide eelarvetele.

Komisjoni hinnangul on ligikaudu pool avaliku sektori investeeringute eeldatavast kasvust aastatel 2019–2025 seotud investeeringutega, mida rahastatakse ELi eelarvest, eelkõige taaste- ja vastupidavusrahastust. Olukord erineb varasematest kriisidest, sest COVID-19 pandeemia ja energiakriisi ajal on ELi avaliku sektori investeeringud suurenenud, kasvades 3,0%-lt 2019. aastal hinnanguliselt 3,3%-le 2023. aastal. Eeldatakse, et 2024. aastal ulatuvad avaliku sektori investeeringud 3,4%-ni SKPst.

Enamik taaste- ja vastupidavuskavu koostati juba 2021. aastal, mis võimaldas teha suuri eelmakseid ja hakata kavu kiiresti kohapeal ellu viima. Tänu sellele jõudis majandus peagi tagasi kriisieelsele tasemele ja tööpuudus langes rekordiliselt madalale tasemel (umbes 6%). Komisjoni majanduslik modelleerimine näitab, et taasterahastu „NextGenerationEU“ toel võib EL saavutada 2026. aastal 1,4% suurema reaalse SKP kasvu kui juhul, kui seda vahendit ei kasutataks. See näitaja ei kajasta taastekavades sisalduvate reformide märkimisväärset majanduskasvu toetavat mõju, mis avaldub eeldatavasti pikema aja jooksul. ELi tööhõive peaks lühemas perspektiivis kasvama kuni 0,8%.

2023. aasta lõpuks oli nõukogu kiitnud heaks kõigi 27 liikmesriigi läbivaadatud kavad, et tagada muutuvates oludes nende maksimaalne mõju. Kavad vaadati läbi eesmärgiga reageerida energiahindade tõusule, mis oli tingitud Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu, ning kiirele inflatsioonile ja tarneahela häiretele. Kreeka, Sloveenia ja Horvaatia vaatasid oma kavad läbi ka selleks, et tegeleda looduskatastroofidega. Viimaste tagajärjel ei kannatanud üksnes nende riikide elanikkond, vaid raskenes ka teatavate reformide ja investeeringute elluviimine.

Kavade läbivaatamise tulemusena suurenes liikmesriikide majandusele antud toetuse maht peaaegu 150 miljardit eurot. See hõlmas 23 [REPowerEU](#) peatüki raames eraldatud lisavahendeid ja 125,5 miljardi euro suurust täiendavat laenutoetust. Kokku kavatakse toetada liidu majandust taaste- ja vastupidavusrahastust 650 miljardi euroga.

Taaste- ja vastupidavusrahastu on võimaldanud liikmesriikidel teha märkimisväärsed edusamme Euroopa poolaasta raames esitatud riigipõhiste soovitude täitmisel. Kuna rahastu on oma olemuselt tulemuspõhine, s.t ELi rahaliste vahendite väljamaksmine sõltub kokkulepitud eesmärkide ja sihtide saavutamisest, on see aidanud tõugata tagant pikaleveninud reforme paljudes

poliitikavaldkondades, eelkõige rohe- ja digipöörde puhul, ning suurendada ühiskonna ja institutsioonide vastupidavust. Eeldatakse, et REPowerEU peatükkide rakendamise kaudu kiirenevad ka planeerimis- ja loa andmise menetlused, eelkõige taastuvenergia ja energiatõhususe projektide puhul.

Nende 2019. ja 2020. aasta riigipõhiste soovitude osakaal, mille täitmisel liikmesriigid on teinud vähemalt „mõningaid edusamme“, suurenes 2021. ja 2023. aasta vahel 52%-lt 69%-le. See on võrreldes varasemate aastatega tunduvalt parem tulemus.

Taaste- ja vastupidavusrahistu on keskne vahend ELi rohepöörde kiirendamisel. Kõik liikmesriigid on ületanud eesmärgi pühendada 37% oma kava kogumahust kliimaeesmärkidele, kusjuures mõni neist on näinud rohe-eesmärkidele ette isegi üle 50%. Lisaks toetatakse rahastust tööhõive- ja sotsiaalpoliitikat, aidates muuta rohepööret õiglaseks.

REPowerEU peatükkide kaudu eraldatakse taastekavade raames rohepöördele veel 60 miljardit eurot taaste- ja vastupidavusrahistu vahendeid. See aitab säästa energiat, kiirendada puhta tehnoloogia tootmist ja mitmekesistada ELi energiavarusid, samuti aga suurendada nullnetootõotuse tootmisvõimsust.

Kavade läbivaatamine on mõjutanud nende rakendamise tempot. Sellest hoolimata edenes kohapealne tegevus kogu 2023. aasta vältel ning 2023. aasta lõpuks oli esitatud maksetaotluste arv kahekordistunud, kasvades 27-lt 54-le.

Kuna taaste- ja vastupidavusrahistu kestab ainult 2026. aastani ja liikmesriigid tahavad oma kavadega edasi liikuda, peaks rakendamine püsima jätkuvalt heas hoos. Praegu on komisjonis hindamisel 18 maksetaotlust. 2024. aastal on oodata veel üle 20 maksetaotluse esitamist. Selle põhjal eeldab komisjon, et enne aasta lõppu makstakse välja veel 100 miljardit eurot.

Kogu rakendusperioodil tõukab rahastu riiklike kavade kaudu tagant paljusid reforme ja investeeringuid, mis toovad kodanike, ettevõtete ja kogu ELi jaoks kaasa positiivseid muutusi. Vahehindamise käigus antakse ülevaade ka [liikmesriikide hetkeseisust](#), et tuua esile iga taastekava kõige väljapaistvamad ja suurema mõjuga projektid ja reformid.

Vahehindamine näitab liikmesriikide ja teiste sidusrühmade laialdast toetust taaste- ja vastupidavusrahistu tulemuspõhisele ülesehitusele. Väljamaksete tegemine mitte kantud kulude, vaid saavutatud edusammude ja tulemuste põhjal tagab nii liikmesriikide kui ka komisjoni jaoks prognoositavuse ja vastutuse. Tänu rakendamise ja väljamaksete kiirusele on rahastu liikmesriike kriisi ajal edukalt toetanud ning selle reformide ja investeeringute ainulaadne kombinatsioon aidanud liidu majandusel paremini valmistuda tulevikuks.

Samas osutatakse vahehindamise tulemustes ka valdkondadele, kus on veel arenguruumi. Näiteks peab taaste- ja vastupidavuskavade koostamine ja rakendamine olema piisavalt paindlik, et tagada jätkuvalt nende lisaväärtus ja sujuv elluviimine. Samuti on kavade kiireks rakendamiseks tähtis, et liikmesriikidel oleks piisav haldussuutlikkus ning et piirkondlikud ja kohalikud omavalitsused ja sotsiaalpartnerid oleksid tihedalt kaasatud.

3. Venemaa Ukraina-vastase agressiooni majanduslik ja finantsmõju

- *Arvamuste vahetus*

Peale Ukraina rahastu määruse kokkuleppe saavutamist ning jõustumist läheb põhitähelepanu selle rahastu rakendamisele, mille kohta komisjon annab ministritele ülevaate.

4. G20 rahandusministrite ja keskpankade juhtide 26.–29. veebruari 2024. aasta kohtumise järelmeetmed

- Eesistuja ja komisjoni ülevaade

Eesistujariik Belgia ja komisjon annavad ülevaate 26.-29. veebruaril São Paulos toimunud kohtumistest. G20 rahandusjuhtide päevakorras olid jätkuvalt aktuaalsed majandus-, finantssektori ja rahvusvahelise finantseerimise ning võlateemad.

Juhtivate majanduste rahandusjuhtide kohtumise eel rõhutati, et globaalse majanduse väljavaated on geopoliitiliste šokkide tõttu praegu nõrgad ja riskid kõrged. Tarneahelate häired jätkuvalt märkimisväärsed ning globaalne kaubandus langustrendis. Kõrged võlatasemed muudavad kohandumist keerukamaks. EL rõhutas kohtumisel keerulisele olukorrale vaatamata vajadust jätkata digi- ja roheüleminekuga. Praeguse G20 eesistuja (Brasiilia jaoks) on tähtsad ebavõrdsuse, rahvusvaheliste maksulahenduste ning globaalse finantsarhitektuuri teemad.

Varjutatuna nädal varem toimunud G20 välisministrite kohtumisel valitsenud pingetest geopoliitilistes küsimustes ei suudetud seekordsel kohtumisel avalduse tekstis kokku leppida (viited sõjale Ukrainas ja Gaza sektoris) ning piirduti eesistuja kokkuvõttega, milles on ainult selgitavas joonealuses märkuses kirjas, et ministrid vahetasid arvamusi Ukraina ja Gaza sõdade kohta majandusväljavaadete kontekstis.

Eesistuja kokkuvõtte põhilised sõnumid globaalse majanduse kohta on maailmamajanduse riskide parem tasakaalustatus ja pehme maandumise väljavaate suurenemine. Maailmamajanduse riskid on paremini tasakaalus tänu tarbijahindade inflatsiooni märgatavale aeglustumisele ning avaliku sektori eelarvete konsolideerumisele majanduskasvu toetavas ulatuses ja viisil. Samas ebakindlus on jätkuvalt kõrge. Rõhutatakse pühendumust kestliku arengu eesmärkidele, eraldi on esile toodud majanduslik ebavõrdsus ja haavatavus, kõrge võlatase, vajadus jätkuvalt keskenduda õiglastele rahvusvahelistele maksulahendustele. Kinnitatakse ka liikmesriikide pühendumust IMF 16. kvoodiülevaatusrakendamisele ning kvootide uute jaotusreeglite väljatöötamisele 17. ülevaatuses raames.

5. Euroopa Liidu eelarve: soovitus, mis käsitleb heakskiidu andmist komisjoni tegevusele 2022. aasta eelarve täitmisel

- *Vastuvõtmine*

Nõukogu annab vastavalt EL toimimise lepingu artiklile 319 soovitus Euroopa Parlamendile 2022. a EL eelarve täitmise heakskiitmiseks. Soovitus põhineb Euroopa Kontrollikoja 2022. eelarveaasta aruandel, milles kiidetakse EL raamatupidamise aastaaruanne heaks ja kinnitatakse, et see annab EL finantsolukorrast õiglase ülevaate. Kontrollikoda jõudis järeldusele, et 2022. aasta tulud olid korrektsed ning neis ei esinenud olulisi vigu. Siiski peab nõukogu kahetuvaks, et kontrollikoja poolt 2022. aastal teatatud hinnanguline veamäär on tõusnud 3%-lt 4,2%-le, sealhulgas suure riskiga kulutuste hinnanguline veamäär on suurenenud 4,7%-lt 6,0%-le. Veamäär oli suurim rubriigis „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ (6,4%). Nõukogu märgib ka, et Euroopa Komisjoni (teise metoodika alusel) hinnang ei näita veamäära kasvu võrreldes 2021. aastaga (1,9%). Vaatamata nõukogu üleskutsetele ei esitanud kontrollikoda ka seekord veamäära iga peatüki kohta eraldi. Oluline on siiski märkida, et kontrollikoja poolt arvutatav hinnanguline veamäär ei viita pettustele või ebaefektiivsusele EL eelarvevahendite kasutamisel, vaid maksetele, mis ei ole teostatud täielikult kooskõlas kõigi kehtivate reeglitega. 2022. aasta kohta esitas kontrollikoda kaks eraldi arvamust kulutuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. See kajastab asjaolu, et taasterahastu on ajutine instrument, mida rakendatakse ja rahastatakse viisil, mis erineb pikaajalise eelarve tavapärastest eelarvekulutustest. Sellega seoses on nõukogu mures, et eelarvevälised kulukohustused on kerkinud 2022. aastal rekordilisele tasemele. Nõukogu märgib ka, et taasterahastu 13 kontrollitud maksest 11 olid mõjutatud kvantitatiivsetest leidudest, kusjuures 6 neist olid olulised vead. Lisaks väljendab nõukogu muret kontrollikoja järelduse pärast, et taasterahastu 281 verstepostist olid 15 kas ebapiisavalt täidetud või ei vastanud abikõlblikkuse tingimustele.

Soovituste tekst on tavapärane kompromiss riikide vahel, kes rõhutavad eelkõige eelarve täitmisel tehtud vigu ning nende riikide vahel, kes märkavad positiivsemaid trende. Arutelu kohtumisel ei eeldata, peale vastu võtmist edastatakse soovitus Euroopa Parlamendile.

Seisukoht

- *Eesti toetab nõukogu soovitus vastuvõtmist, milles käsitletakse heakskiidu andmist komisjoni tegevusele 2022. aasta eelarve täitmisel. Peame oluliseks, et tehingute hinnanguline veamäär edaspidi alaneks.*

6. Euroopa Liidu eelarve: järeldused 2025. aasta eelarvesuuniste kohta

Heakskiitmine

Igal aastal annavad mõlemad eelarvepädevad institutsioonid –nõukogu ja Euroopa Parlament – Euroopa Komisjonile suunised EL järgmise aasta eelarve koostamise kohta. Nendega arvestades esitab komisjon mais või juunis järgmise aasta EL eelarveprojekti. Nõukogu suunised on tehnilised ega sea komisjonile ette rahastamisprioriteete.

Nõukogu soovitusel 2025. aasta EL eelarve koostamiseks on võrdlemisi sarnased eelnevate aastate soovitustele: eelarve peab olema kooskõlas 2021–2027 pikaajalise eelarve ülevaatuses, lähtuma rangelt tegelikest vajadustest ja jätma ettenägemata kuludeks piisavad varud eelarve ülemmäärade piires. Võttes arvesse Venemaa agressioonisõda Ukrainas, kinnitab nõukogu veelkord, et EL on jätkuvalt koos partneritega pühendunud Ukrainale rahalise leevenduse pakkumisele ning Ukraina vastupanuvõime ja pikaajalise ülesehitamise toetamisele nii kaua kui see on vajalik. Nõukogu rõhutab, et 2025. aasta eelarves on oluline näidata ka edaspidi EL solidaarsust Ukraina rahvaga ja reageerida seonduvatele kriisidele.

Nõukogu rõhutab ühtlasi vajadust, et komisjon teeks kindlaks vajalikud vahendite ümberpaigutamised pikaajalise eelarve läbivaatamisel sätestatud prioriteetide (migratsioon, NDICI³ ja liitumiseelse abi instrument IPA⁴) rahastamine, Ukraina rahastu) rahastamiseks. Nõukogu kutsub komisjoni üles tagama ka täieliku läbipaistvuse Euroopa Liidu taasterahastu „NextGenerationEU“ vahendite kasutamise kohta, esitades kogu asjakohase teabe õigeaegselt ning esitades ülevaate ka rahastamise kohta, kui taasterahastu intressimaksete kulu peaks ületama 2021–2027 pikaajalise eelarve ülevaatuses kokkulepitut. Euroopa Parlamendi uute ametikohtade loomise taotlusest tulenevalt kinnitab nõukogu taas, et pikaajalise eelarve rubriigi 7 (Euroopa avalik haldus) ülemmäär tugineb põhimõttele, et kõik EL institutsioonid võtavad tervikliku ja sihipärase lähenemisviisi töötajate arvu stabiliseerimiseks ja halduskulude vähendamiseks. Halduskulude survet suurendab muuhulgas töötasude automaatse ajakohastamise meetod ning sellest tulenevalt esitab nõukogu komisjonile üleskutse ühiste meetmete kohta, et rubriigi kulusid kontrolli all hoida.

Seisukoht

- *Eesti toetab nõukogu järeldusi 2025. aasta eelarvesuuniste kohta, seejuures rõhutades vajadust jätkata Ukraina igakülgse toetamisega.*

7. Muud teemad. Finantsteenuseid käsitlevate õigusaktide rakendamise seis

- *Teave Euroopa Komisjonilt*

Eesistuja ja komisjon annavad ministritele ülevaate vastu võetud finantsteenuste õigusaktide ülevõtmisest liikmesriikide õigusse.

---

³ *Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument* ehk naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahend

⁴ *Instrument for Pre-accession Assistance*